

"O'zbek tilining o'ktamlilik va bogiylik bayrami"

Она тилимиз — миллий маънавиятимизнинг битмас-туганмас булоғидир. Шундай экан, унга муносиб ҳурмат ва эҳтиром кўрсатиш барчамизнинг нафақат вазифамиз, балки муқаддас инсоний бурчимиздир.

Шавкат МИРЗИЁЕВ

ЎЗБЕК ТИЛИНИНГ ЎҚТАМЛИК ВА БОҚИЙЛИК БАЙРАМИ

Адоқсиз мамнуният билан айтиш лозимки, ҳозир Ўзбекистон ўз тараққиётининг тамомила янги босқичини бошидан кечирмоқда, истисносиз, барча соҳадаги кўламли ислохлар ўзининг нақд натижаларини кўрсатмоқда. "Миллий тикланишдан — миллий юксалиш сари" деган ўстувор ғоя асосида олға бораётган юртимизнинг минтақада ҳам, дунёда ҳам алоҳида ўрни тобора кенг эътироф этилмоқда. Шунинг учун ҳам "янги Ўзбекистон" деган оҳорли ифода урфга кирди. Шубҳасизки, сўнги уч-тўрт йилда мамлакатимизда амалга оширилаётган бениҳоя кўламли, суръатли ва самарали ислохлар мазкур истилоҳнинг замини эканлиги таъбиийдир.

 Шукх

Илму маърифатнинг, ақлу заковатнинг, фан дейиладиган муҳташам оламнинг кўҳна, қадимий бешиги бўлмиш юртимизда давлатимиз раҳбарининг иродаси билан таълим-тарбияга, илм-фанга фавқулд.

да улкан аҳамият қаратилмоқда. Президентимиз яқинда Ўқитувчи ва мураббийлар куни муносабати билан ўтказилган тантанали маросимдаги нутқда тўла асос билан "Янги Ўзбекистоннинг оstonаси мак-

табдан бошланиши”ни алоҳида таъкидладики, бу фикрнинг мазмунини бениҳоя теран ва масъулияти чўнгдир.

Француз адиби Анри Барбюснинг шундай ҳикматомуз гапи бор: "Мақтаб вояга

етаётган авлод тафаккурини
шакллантириш устaxonасидир;
агар келажакни қўлда чикариш-
ни истамсанг, мактабни қўлда
мустахкам тутмоғинг лозим"

ЎЗБЕК ТИЛИНИНГ ЎҚТАМЛИК ВА БОКИЙЛИК БАЙРАМИ

1 Мақтабда, тилимда, умуман, оданинг бу кўна дунёда истикрат интизомини индан ишғол қилишида тилинг фавқуллодда алоҳида ўрнини бошқа ҳеч бир нарса билан қиёслаб бўлмайди.

[illegible]

Бу чинакчи тарихий нуқс сўзланган кун Президентимизнинг "Ўзбек тилининг давлат тили сифатидаги нуфузи ва маънавий тубдан ошириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Фармони ҳам имзоланган бўлиб, унда тилимизнинг мўътабар маконига муносиб тарзда қамол топилган таъминlash бораcида кечиктири бўлмайдиган ваъдалар аниқ-аниқ, муддат масъуллари кўрсатилган ҳолда белгилаб берилган. Айни шу ҳужжатда бир қанча таъшилотлар ва қонг жамoатчиликлари Ўзбек тилига давлат тили макони бо-

риланг кун — 21 октябрь санасини "Ўзбекили байрами кун" деб эълон қилиш тўғрисидаги таклифи маъқулланган, Ўзбекистон Республикасининг бу ҳақдаги Қонуни қабул қилинган.

“Идда бунго ёрмиги таъминланганидек,
“Ушбаеги глобализация даврида ҳар бир
халқ, ҳар қайси муқтавий давлат ўз миллий
манфаатларини таъминлаш, ўз
боғида аҳоли ўз маданиятини, ахлоқий қадрият
ларини, оина тилини асраб-авайлаш
ва ривожлантириш қиссаларида устувор
қарор қабул қилиш, ҳақдорлик ва ҳақдор
заҳимларни ҳолиқлик ва оғриқлик ишқоси
сини ҳар қандай одам идрок этади,
ўз балли нисбатини ўз дусту нисбатини қўнғиди
да гиришарди мумкин бўлган турли но
ўрин иштибоҳи пулларга ўлиб бермайдими.
Яъни ўз тилини эълозлаш, ўзга сўзлар
қўрқатиш ҳар қандай халқ, ўзи давлат
қўрқатиш ўз миллий маданият мурас
сири бироканан арпаганин ҳар ўрмиш
десгани эмас.

Давлатимиз раҳбари таъбири билан айтганда, "миллий ўзгичилиш ва мустақил давлатчилигимиз тилсози" бўлган тилимиз мазкур муътабар рубга ноил бўлган кунини — Ўзбек тили байрами кунини бутун халқимиз, мамлакатимизнинг кўп миллатли фуқаролари қатъа шодлик билан кенг нишонлаш тадбиринини кўришга қўришган.

Узган йил давлатимиз раёбдорининг Ўзбекистон Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг 75-сессиясида Ўзбекистон тилида маълум қилинган юртимизда фолклор раёбдорининг баргасин бирдай бечинарлар жўради деган хаттаманинг қўйилганидан да ифтидор туғилганлар жўшу ушаридан! Икки юзга яқин давлатларнинг бақолот-ли расмий ташкиматлари иштирокдайти бўлган муфалли мўлатлар машварати да билимиз ва маданият давлатимизнинг муқтаб ва муқтаб тили — қадимийнинг узбек тили неғди. Давлатимиз раёбдорини музаам қалқаро мақлидани ил. Ўзе-мистонинг озу-нелар, буғун буғунги мистонинг олдиди турган муаммоларини

ечимлари борасидаги нуқтам назарларини ўзбек тилида айтиб бери.

Юртбошимизнинг "Ўзбек тилининг даражаси тили сифатларида нуфузи ва маънавий тубдан ошириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Фармонида "Ўзбек тили халқроқ минбарларда берилган янграётгани", "хороқий мамлакатларда тилимизга эътибор ва уни ўрганишга қизиқиш қучаётгани" мамнунияти билан бундай айтилган. Аммо энг қувонарлиқ шунки, ҳудудий муътабар минбарда — Бирлашган Миллатлар Ташкилотида ўзбек тилининг жа-ранглиги илк тарғийий воқеада. Буни хо-риқдаги дўстларимиз ҳам хурсандчили- билан эътироф қилиб турибди.

[illegible]

Хозирги пайтда Вазирлар Маҳкамаси тузилмаси таркибида Давлат тилини ривожлантириш департаменти самарали фаолият кўрсатмоқда. Айни пайтда Атамалар комиссияси ташкил қилинган. 2020 — 2030 йилларда ўзбек тилини ривожлантириш ҳамда тил сифатини тақомиллаштириш концепцияси ва давлат дастури ишлаб чиқилган. Деярли барча ташкилотларда раҳбарнинг маълумий-

матрицага на давлат тили масалалари бўйича маслиҳатчи лавозимида жорий қилинди. Бу лавозим давлат шуг'улланувчилар қўлига қўйилган таъйин қарорига асосланган ҳолда тайинлашнинг шариқи марказлари ташкил этилди. Давлат тилини ўрганиш, ўргатиш ва жорий қилишнинг мунтазам давлестири ишларининг аёнда жамъиянинг унум қулам берадиган бир қатор ғойабтар навар этилмоқда. Хусусан, маъмур департаментининг буюртмаси асосида да Ўзбек тилини равиқлаштириш жамъиярмаси маълагалари ҳисобидан сўйити бир-инки ойнинг ичиди беш хилди. "Ўзбек тили изқили нуқати", "Давлат тилида иш қилиш" амалий қўланмама-

нинг янгиланган навирилар, бошлангич синф ўқувчилари учун "Ўз сандиқчаси" номли изоҳли лугат каби китоблар етуктобларни қўлга етиб борди, шунингдек, "Халқро терминсозлашнинг изоҳли-иллюстрация лугати", "Ўзбек тилининг имло-ўқу лугати", "Ўзбек тили изоҳли-сиёсий терминларнинг изоҳли лугати" каби бир қанча китоблар нашр арасида турибди. Ўзбекистоннинг "Давлат тили ҳақида"ги Қонуни таъминлаштириш, унинг янги таъриҳини таъбирлаш юзасидан жиддий иш олиб бораётган экан.

11 Вазирлар Маҳкамасининг 2020 йил 11 мартдаги "Ўзбек тили ва адабиёти бўлими фундаментал ва амалий тадқиқотлар самардорлигини янада ошириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарори билан Фанлар академияси Ўзбек тили адабиёти ва филология институти тўғрисидаги Социолингвистика бўлими ташкил этилди. Мазкур қарорда бу бўлимининг асосий вазифалари сиратда кунийдиларлар белгиланган: Ўзбек тилининг ривожланиши билан болғик фундаментал, амалий ва инновацион тадқиқотларини амалга ошириш ва кенгайтириш; Ўзбек тилининг давлат тили сиратдаги нуфуз ва мақомига тўғри ошириш болросидан илмий изланишларини қучаيتириш; Ўзбек тилининг ёзма матни мисир ва қуддаларини ишлаш болғик:

лининг исқоли пуятлари, давлат тилида иш юритиш бўйича қўлланма ва адабиётлар тайёрлаш; давлат тилини ривожлантиришга оид норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳаларини ишлаб чиқаришда фалол мушторқ атиш ва ҳозир.

[illegible]

Президентимиз таърифи билан айтганда, "дунёдаги қадимий ва бой тиллардан бири бўлган ўзбек тили халқимиз учун миллий ўزигилигига ва мустақил давлатчилигига тилсиз, бебаҳра манаъий бўлиб, буюк қадриятдир". Аяшундай буюк қадриятимизнинг ўқатилиши ҳамда боқийлик байрами шуқори ҳар биримизнинг қалбимизни халқимиз нурафшон қилиб турган. Бу шуюқ ва ундан шуюқорлик энги Ўзбекистонни ҳеч қачон ташқ атмасин!

Низомиддин МАҲМУДОВ,
ЎзРФА Ўзбек тили, адабиёти ва
фольклори институти директори,
филология фанлари
доктори, профессор.

<http://xs.uz/uzkr/post/ozbek-tilining-oktamlik-va-bogijlik-bairami>